

Alþingi
Allsherjar- og menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Persónuvernd

Rauðarárstíg 10 105 Reykjavík
sími: 510 9600 bréfasími: 510 9606
netfang: postur@personuvernd.is
veffang: personuvernd.is

Reykjavík, 25. febrúar 2015

Tilvísun: 2015010119VEL/--

Efni: Frumvarp til laga um Menntamálastofnun, 456. mál

1.

Persónuvernd vísar til tölvubréfs allsherjar- og menntamálanefndar frá 28. janúar 2015 þar sem óskað er umsagnar stofnunarinnar um frumvarp til laga um Menntamálastofnun (þskj. 700, 456. mál á 144. löggjafarþingi).

Með frumvarpinu er lagt til að sett verði á fót ný stjórnáslustofnun menntamála, Menntamálastofnun, sem er ætlað að leysa Námsmatsstofnun og Námsgagnastofnun af hólmi. Þá er ráðgert að stjórnásluverkefni verði flutt frá mennta- og menningarmálaráðuneyti til hinnar nýju stofnunar. Fram kemur að tilgangur þessa sé einkum sá að ein stjórnáslustofnun á sviði menntamála sinni verkefnum þvert á málaflokka en ekki eingöngu takmörkuðum hluta.

Í 5. gr. frumvarpsins er Menntamálastofnun veitt heimild til að kalla eftir og vinna með persónugreinanlegar upplýsingar sem varða skólagöngu nemenda, s.s. niðurstöður námsmats, líðan nemenda í skólum, félagslega stöðu þeirra og þætti sem hafa áhrif á skólagöngu og námsárangur. Segir að söfnun og meðferð upplýsinga samkvæmt ákvæðinu skuli vera í samræmi við ákvæði laga um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga og uppfylla kröfur Persónuverndar um öryggi persónuupplýsinga í skráum á sviði menntamála og laga um Þjóðskjalasafn Íslands.

2.

Persónuvernd hefur farið yfir efni frumvarpsins og gerir eftirfarandi athugasemdir:

1. Afmörkun lagaheimildar

Af ákvæði 5. gr. frumvarpsins verður ekki annað ráðið en að Menntamálastofnun verði heimilt að óska eftir miklu magni af persónuupplýsingum um ólögráða börn. Af því tilefni skal tekið fram að eftir atvikum gætu upplýsingar um meðal annars líðan nemenda og félagslega stöðu talist viðkvæmar persónuupplýsingar, s.s. um heilsuhagi. Í 2. tölul. 1. mgr. 9. gr. laga nr. 77/2000, um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga, segir að vinnsla slíkra upplýsinga sé heimil standi til hennar sérstök heimild samkvæmt öðrum lögum. Þá segir í athugasemdum við framangreint ákvæði í frumvarpi því er varð að lögum nr. 77/2000 að því meiri íhlutun í einkalíf einstaklingsins sem vinnsla hefur í för með sér þeim mun ótvíræðari þurfi lagaheimildin að vera. Skýring slíks ákvæðis ráðist m.a. af því hvort löggjafinn hafi í raun tekið tillit til þeirra almennu persónuverndarsjónarmiða sem á reynir við meðferð viðkvæmra persónuupplýsinga. Verður skilyrði 2. tölul. tæplega talið uppfyllt nema fyrir liggir að löggjafinn hafi skoðað slík sjónarmið en engu að síður talið vinnsluna nauðsynlega vegna almannahagsmuna.

Með vísan til þess telur Persónuvernd að ekki eigi að veita Menntamálastofnun heimild til söfnunar viðkvæmra persónuupplýsinga nema að undangengnu ítarlegu mati á því hvort hagsmunir stofnunarinnar á því að fá slíkar upplýsingar skuli ganga framur friðhelgi einkalífs barnanna. Í því sambandi er mikilvægt að líta til þess að við vinnslu viðkvæmra persónuupplýsinga um börn ber að sýna sérstaka varúð og hafa í huga að þau eru hópur sem þarfnast sérstakrar verndar umfram fullorðna einstaklinga.

2. Tilgangur upplýsingasöfnunar

Í 5. gr. frumvarpsins er hvergi fjallað um í hvaða tilgangi söfnun og önnur vinnsla persónuupplýsinga hjá Menntamálastofnun skuli fara fram. Í lögum nr. 77/2000 er lögð rík áhersla á að vinnsla persónuupplýsinga fari fram í fyrirfram afmörkuðum tilgangi, sbr. ákvæði 2. tölul. 1. mgr. 7. gr. laganna. Vísbendingu um slíkan tilgang má þó finna stað í b-lið 6. gr. frumvarpsins þar sem segir að Menntamálastofnun sé heimilt að krefja skóla og rekstraraðila þeirra um upplýsingar og gögn sem stofnunin telur nauðsynleg til að sinna eftirlitshlutverki sínu á því formi sem óskað er. Þá segir að Menntamálastofnun skuli jafnan upplýsa í hvaða tilgangi gagnanna er aflað. Í ákvæðinu er hins vegar ekki tekið fram sérstaklega hvort að þessi heimild Menntamálastofnunar nái til þeirra upplýsinga sem taldar eru upp í 5. gr. frumvarpsins.

3. Kröfur Persónuverndar um öryggi persónuupplýsinga í skráum á sviði menntamála

Í síðasta málslíð 5. gr. frumvarpsins segir að söfnun og meðferð upplýsinga samkvæmt ákvæðinu skuli uppfylla kröfur Persónuverndar um öryggi persónuupplýsinga í skráum á sviði menntamála. Að mati Persónuverndar er umrætt orðalag villandi þar sem ekki er að finna sérstakar reglur sem lúta að öryggi persónuupplýsinga í skráum á því sviði. Leggur Persónuvernd því til að orðalagið „Söfnun og meðferð upplýsinga samkvæmt ákvæði þessu skal vera í samræmi við ákvæði laga um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga og uppfylla kröfur Persónuverndar um öryggi persónuupplýsinga í skráum á sviði menntamála“ verði felld brott. Í staðinn verði bætt við ákvæði sem kveði á um heimild til handa menntamálaráðherra til setningar reglugerðar með nánari ákvæðum um reglur um öryggi skráa á sviði menntamála, að fenginni umsögn Persónuverndar.

4. Aðrar athugasemdir

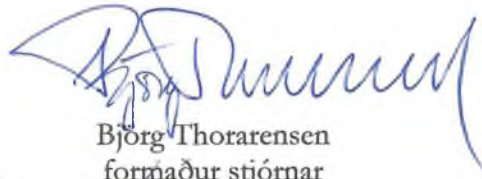
Einnig bendir stofnunin á að lög um Þjóðskjalasafn Íslands heita nú lög um opinber skjalasöfn, sbr. texta síðasta málslíðar 5. gr. frumvarpsins. Enn fremur bendir stofnunin á að í athugasemdum við frumvarpið vantar allan samanburð við önnur lönd, t.a.m. um hvernig sambærilegri upplýsingasöfnun er háttað á öðrum Norðurlöndum. Telur Persónuvernd brýnt að kannað verði hvort sambærilegar stofnanir sé að finna þar og hvaða heimildir þær hafi til söfnunar persónuupplýsinga um börn.

5. Samandregnar athugasemdir Persónuverndar

Samanteknar athugasemdir Persónuverndar eru því þessar:

- a. Afmarka þarf efni 5. gr. frumvarpsins nánar, þ.e. hvaða persónuupplýsingum Menntamálastofnun verði heimilt að safna og í hvaða tilgangi.
- b. Persónuvernd leggur til að eftirfarandi setning verði felld brott úr frumvarpinu: „Söfnun og meðferð upplýsinga samkvæmt ákvæði þessu skal vera í samræmi við ákvæði laga um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga og uppfylla kröfur Persónuverndar um öryggi persónuupplýsinga í skráum á sviði menntamála og laga um Þjóðskjalasafn Íslands.“ Í staðinn komi ný málsgrein svohljóðandi: „Vinnsla persónuupplýsinga samkvæmt ákvæði þessu skal vera í samræmi við ákvæði laga um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga. Þá skal ráðherra setja reglugerð um vinnslu persónuupplýsinga í skráum Menntamálastofnunar. Í reglugerðinni skal m.a. koma fram hvaða persónuupplýsingum Menntamálastofnun er heimilt að óska eftir og skrá, hver sé tilgangur vinnslunnar, frá hvaða aðilum stofnuninni er heimilt að óska upplýsinga og hvernig öryggi gagnanna skuli tryggt.“
- c. Þá leggur Persónuvernd að bætt verði við frumvarpið almennu ákvæði um að lög um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga eigi við um alla vinnslu og meðferð persónuupplýsinga hjá Menntamálastofnun og að um varðveislu upplýsinga og gagna fari samkvæmt lögum um opinber skjalasöfn.

Í Persónuvernd, 25. febrúar 2015

Björg Thorarensen
formaður stjórnar

Aðalsteinn Jónasson

Ólafur Garðarsson

Haraldur Briem

Sigrún Gunnarsdóttir